



Bognár Zsoltné

A vállalkozások vagyona, a vagyonmérleg



A követelménymodul megnevezése:

A vállalkozások alapítása, működtetése, átszervezése, megszüntetése

A követelménymodul száma: 0001-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-012-50



A VÁLLALKOZÁS VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A Kapu Kft. 2005. óta nyílászárókat gyárt és forgalmaz. Szeretnének terjeszkedni, ezért a két tulajdonos úgy dönt, bevonnak egy új társat, így biztosítva a fejlesztésekhez szükséges tőke egy részét. A belépésről szóló megbeszélés előtt a leendő új társ tájékozik a kft. működéséről, vagyoni helyzetéről. Elmegy a cégbírósághoz, ahol kikéri és tanulmányozza az elmúlt öt év vagyonszerkezetét. Vajon milyen információkat tudhatott meg az új befektető a cég vagyoni helyzetéről, a vagyon nagyságáról, összetételéről? Miért nem tartotta elegendőnek, hogy csak az utolsó egy évet tanulmányozza át?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Ahhoz, hogy az esetfelvetésben szereplő kérdésekre válaszolni tudjunk, és hogy a saját vállalkozásunk vagyoni helyzetét értékelni tudjuk, meg kell ismernünk a vállalkozások vagyonára vonatkozó legfontosabb információkat, szabályokat.

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA

A **vagyon** a vállalkozás alapításához, működéséhez szükséges erőforrások egyedi kombinációja, a vállalkozás rendelkezésére álló (birtokában levő) anyagi és nem anyagi javak összessége.

A vagyont a vállalkozás indításakor a cégtulajdonosok bocsátják rendelkezésre, de igénybe vehetnek külső forrást is, ilyen például hitel, állami támogatás. A vagyon működés közben a gazdálkodás minőségétől függően gyarapodhat, esetleg fogyhat. Ha a cég megfelelően gazdálkodik, akkor növelni tudja vagyonát, a nyereséget, vagy annak egy részét fejlesztésre, bővítésre fordíthatja.

A kereskedelmi vállalkozások a vagyon segítségével biztosítják a megfelelő áruforgalmat, áruutánpótlást, a boltok zavartalan működését, a megfelelő értékesítési és munkakörülményeket, vagyis a biztonságos gazdálkodás alapjait. A kereskedelemben jellemzően az árukészlet a legnagyobb vagyonszám.

A működés során a vagyont folyamatosan nyilvántartjuk, számba vesszük, figyeljük változását. A nyilvántartás és a vagyon értékének megállapítása az érvényes számviteli törvény, az adótörvények és egyéb jogszabályok alapján történik.

A VAGYON CSOPORTOSÍTÁSA

A vagyont két fő szempont szerint csoportosíthatjuk.

- A felosztást végezhetjük aszerint, hogy **az adott vagyonrész milyen formában jelenik meg** a vállalkozás tevékenységében. Ekkor a **kialakított vagyonrészeket eszközöknek, más néven aktíváknak nevezzük**. Az eszközöket tehát a vagyonrész rendeltetése, használata, megjelenése szerint határozzuk meg.
- A másik bontás a szerint történik, hogy **az adott vagyonrész hogyan, milyen forrásból került a vállalkozásba**. Ebben az esetben **forrásokról, vagyis passzívákról beszélünk**. A forrásokat tehát a vagyon eredete szerint csoportosítjuk. Ezáltal nyomon követhetjük, hogy egy-egy vagyonrész hogyan került be a vállalkozásba, ki bocsátotta a cég rendelkezésére.

A kétféle csoportosítás ugyanarra a sokaságra (az összvagyonra) vonatkozik, ezért **az összes eszköz értékének meg kell egyeznie az összes forrás értékével**. A vagyon csoportosítását, a vagyonrészek értékeit a mérlegben foglaljuk össze.

A mérleg egy konkrét időpontra vonatkozó kimutatás, amelyben az eszközök, és a források értéke jelenik meg.

Az alábbiakban megismerhetjük a vagyon legfontosabb csoportjait. A csoportosítást az áttekinthetőség érdekében a számviteli törvényben meghatározott mérleg bontása szerint végezzük el. Az egyes csoportok előtti betű és számjel is a mérleg tagolásához igazodik.

A mérleg előírt tagolása: „A” változat (kétoldalú, mérlegszerű)	
<p>Eszközök (aktívák)</p> <p>A. Befektetett eszközök</p> <p><i>I. Immateriális javak</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke 2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke 3. Vagyoni értékű jogok 4. Szellemi termékek 5. Üzleti vagy cégérték 6. Immateriális javakra adott előlegek 7. Immateriális javak értékhelyesbítése <p><i>II. Tárgyi eszközök</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok 2. Műszaki berendezések, gépek, járművek 3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek 4. Tenyésztő állatok 5. Beruházások, felújítások 6. Beruházásokra adott előlegek 7. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése <p><i>III. Befektetett pénzügyi eszközök</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tartós rész esedés kapcsolt vállalkozásban 2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban 3. Egyéb tartós rész esedés 4. Tartósan adott kölcsön egyéb rész esedési viszonyban álló vállalkozásban 5. Egyéb tartósan adott kölcsön 6. Tartós hitelevizonyt megtestesítő értékpapír 7. Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése <p>B. Forgóeszközök</p> <p><i>I. Készletek</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anyagok 2. Befejezetlen termelés és félkész termékek 3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok 4. Késztermékek 5. Áruk 6. Készletekre adott előlegek <p><i>II. Követelések</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők) 2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben 3. Követelések egyéb rész esedési viszonyban lévő vállalkozással szemben 4. Váltókövetelések 5. Egyéb követelések <p><i>III. Értékpapírok</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rézszesedés kapcsolt vállalkozásban 2. Egyéb rész esedés 3. Saját részvények, saját üzletrészek 4. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok <p><i>IV. Pénzeszközök</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pénztár, csekkek 2. Bankbetétek <p>C. Aktív időbeli elhatárolások</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása 2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása 3. Halasztott ráfordítások 	<p>Források (passzívák)</p> <p>D. Saját tőke</p> <p><i>I. Jegyzett tőke</i></p> <p>Ebből: visszavásárolt tulajdoni rész esedési névértéken</p> <p><i>II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)</i></p> <p><i>III. Tőketartalék</i></p> <p><i>IV. Eredménytartalék</i></p> <p><i>V. Lekötött tartalék</i></p> <p><i>VI. Értékelési tartalék</i></p> <p><i>VII. Mérleg szerinti eredmény</i></p> <p>E. Céltartalékok</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Céltartalék a várható kötelezettségekre 2. Céltartalék a jövőbeni költségekre 3. Egyéb céltartalék <p>F. Kötelezettségek</p> <p><i>I. Hátrasorolt kötelezettségek</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben 2. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb rész esedési viszonyban lévő vállalkozással szemben 3. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben <p><i>II. Hosszú lejáratú kötelezettségek</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hosszú lejáratra kapott kölcsönök 2. Átváltoztatható kötvények 3. Tartozások kötvénykibocsátásból 4. Beruházási és fejlesztési hitelek 5. Egyéb hosszú lejáratú hitelek 6. Tartóskötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben 7. Tartóskötelezettségek egyéb rész esedési viszonyban lévő vállalkozással szemben 8. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek <p><i>III. Rövid lejáratú kötelezettségek</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rövid lejáratú kölcsönök – ebből: az átváltoztatható kötvények 2. Rövid lejáratú hitelek 3. Vevőktől kapott előlegek 4. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók) 5. Váltó tartozások 6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben 7. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb rész esedési viszonyban lévő vállalkozással szemben 8. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek <p>G. Passzív időbeli elhatárolások</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása 2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása 3. Halasztott bevételek
Eszközök összesen	Források összesen

1. ábra. A mérleg előírt tagolása a számviteli törvény szerint (2010.)¹

ESZKÖZÖK

A. Befektetett eszközök

A befektetett eszközök alapvető jellemzője, hogy **várhatóan hosszú távon, legalább 1 éven túl szolgálják a vállalkozást, és általában nagyobb értékűek.**

A következő főbb csoportok tartoznak a befektetett eszközök közé.

A.I. Immateriális javak

Az immateriális javak közé sorolunk minden olyan vagyorrészt, ami nem kézzelfogható vagyontárgy. Ilyenek például a vagyoni értékű jogok, mint egy eszköz bérleti, vagy használati joga. Azok a jogok tartoznak ide, amelyek nem kapcsolódnak ingatlanhoz, vagy szellemi termékhez, mert ezeket máshol jelenítjük meg. Tekintsük át a leggyakoribb immateriális javakat!

- Az immateriális javak között számoljuk el a **szellemi termékeket** is, mint például a szabadalmat, a saját fejlesztésű számítógépes programokat, a szerzői jog alá eső javakat, vagy akár egy védjegyet.
- Az **üzleti vagy cégérték** akkor jelenik meg az immateriális javak között, ha az eszközök értéke kisebb, mint a cég piaci értéke. Ez azt jelenti, hogy az egyes eszközök külön-külön nem érnek annyit, mint maga a cég

A.II. Tárgyi eszközök

A tárgyi eszközök között a mérlegben azokat a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközöket kell kimutatni, amelyek tartósan – közvetlenül vagy közvetett módon – szolgálják a vállalkozói tevékenységet.

Ilyenek a földterület, telek, telkesítés, erdő, ültetvény, épület, egyéb építmény, műszaki berendezés, gép, jármű, üzemi és üzleti felszerelés, egyéb berendezés, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok, tenyészállatok. Ide kell sorolni továbbá az ezen eszközök beszerzésére (a beruházásokra) adott előlegeket és a beruházásokat, valamint a tárgyi eszközök értékhelyesbítését.

¹ Bognár Zsoltné: Vállalkozások II. Műszaki Kiadó 2010.

- **Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok:** Ingatlannak számít a föld és a földdel tartós kapcsolatban lévő vagyontárgy. Ide sorolandó a földterület, a telek, az épület, épületrész vagy egyéb építmény, illetve ezek tulajdoni hányada. Az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok közé tartozik például a földhasználat, a hasznélvezet² és használat, a bérleti jog, a szolgalmi jog³, valamint az ingatlanhoz kapcsolódó egyéb jogok, függetlenül attól, hogy azok saját tulajdonú vagy bérelt ingatlanon valósultak meg.



2. ábra. Az ingatlan is a vagyon része⁴

- **Műszaki berendezések, gépek, járművek:** itt kell kimutatni a vállalkozó tevékenységét *közvetlenül* szolgáló használatba vett gépeket, berendezéseket, műszereket, szerszámokat, szállítóeszközöket, hírközlő és számítástechnikai eszközöket.
- **Egyéb berendezések, felszerelések, járművek:** ide tartoznak azok a használatba vett gépek, berendezések, felszerelések, járművek, amelyek a vállalkozó tevékenységét *közvetetten* szolgálják. Ilyenek különösen: az egyéb üzemi (üzleti) gépek, berendezések, felszerelések, járművek, az irodai, igazgatási berendezések, felszerelések. Ha a műszaki gépek, berendezéseket összevetjük az egyéb gépek, berendezésekkel, az alapvető különbség a használat módjában, céljában van. Ugyanaz az eszköz az egyik vállalkozásban műszaki berendezés, míg a másikonál az egyéb berendezésekhez soroljuk.

² A hasznélvező nem tulajdonosa az ingatlannak vagy ingóságoknak, de azt birtokolhatja, használhatja és a használatból eredő hasznokat élvezheti. A tulajdonosnak nincs joga a birtokláshoz, a használatához és a hasznok begyűjtéséhez, kivéve, ha azt a hasznélvező átengedi számára.

³ A szolgalmi jog egy eszköz meghatározott célú használatához biztosít jogot. Például ha egy telken van egy utcafronti és egy belsőportás ház két tulajdonossal, akkor az első tulajdonos köteles biztosítani az átjárást a hátsó házhoz.

⁴ <http://www.aktivitas.eoldal.hu/fotoalbum/kep/uzleti-kepek/7>

- **Beruházások, felújítások:** ezek közé tartozik a rendeltetésszerűen *használatba nem vett, üzembe nem helyezett eszközök* bekerülési értéke, továbbá a bővítéssel, átalakítással, élettartam-növeléssel, felújítással összefüggő munkák bekerülési értéke. Ha tehát a vállalat új üzemcsarnokot épít, és az üzemcsarnokot a mérlegkészítés napjáig nem adták át, és nem kezdte meg a termelést, akkor is meg kell jelennie a vagyonban az aktuális értéken. Természetesen még nem szolgálja a vállalkozást, csak fogja, ezért is kell külön szerepeltetni a beruházások között, és nem pedig az ingatlanok, illetve gépek, berendezések között.

A.III. Befektetett pénzügyi eszközök

Befektetett pénzügyi eszközök: azok a pénzügyi eszközök, amelyeket a vállalkozó befektet más vállalkozónál, vagy átad más vállalkozónak azzal a céllal, hogy ott tartós jövedelemre tegyen szert, vagy befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget érjen el. Legjellemzőbb kategóriái:



3. ábra. A részvény is befektetett pénzügyi eszköz⁵

- **Tartós részesedés:** Befektetett pénzügyi eszköznek számít például egy másik vállalkozásban, illetve kapcsolt vállalkozásban⁶ meglévő tartós részesedés. A tartósan befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget biztosító befektetés jelenthet részvényeket, üzletrészeket, vagyoni betéteket. Ezek tulajdonjogával a vállalat befolyást nyer, gyakorlatilag résztulajdonosa lesz a másik cégnek.
- **Tartósan adott kölcsönök:** A tartósság itt is minimum egy évet meghaladó időt jelent, de a gyakorlatban akár több évre is szólhat a kölcsön.
- **Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok:** Jellemzőjük, hogy egy évnél hosszabb lejáratú idejűek és a cég befektetési céllal vásárolta. Legfontosabb fajtái a kötvény és a kincstárjegy. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok után a kibocsátó előre meghatározott kamatot biztosít az értékpapír tulajdonosának. A kibocsátó a hitel felvevője, az értékpapír megvásárlója pedig a hitelező. Attól válnak tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokká, hogy lejáratuk, beváltásuk a tárgyévet követő üzleti évben még nem esedékes, és a vállalkozó azokat a tárgyévet követő üzleti évben nem szándékozik értékesíteni.

⁵ http://www.c6.hu/c6-java/tartalmi.da?method=cikk&d_id=196

⁶ Kapcsolt vállalkozásnak számít a leányvállalat, a közös vezetésű vállalkozás és a társult vállalkozás.

B. Forgóeszközök

A forgóeszközök legfontosabb megkülönböztető jegye a tulajdon, a használat rövidsége. A forgóeszközök jellemzően egy évnél rövidebb ideig szolgálják a vállalkozást. Egy éven belül elhasználódnak, beépülnek a késztermékbe, a termelési, szolgáltatási folyamatba, vagy eladásra kerülnek.

A forgóeszközök csoportjába a mérlegben a készleteket, a vállalkozó tevékenységét nem tartósan szolgáló követeléseket, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket, pénzeszközöket kell besorolni. Tekintsük át ezeket a csoportokat!



4. ábra. A londoni Daunt Books könyvesbolt árukészlete⁷

B.I. Készletek

A készletek a vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan forgóeszközök, amelyek tárgyasult formát öltenek, mennyiségileg mérhetők, raktározhatók.

- **Anyagok:** Az anyagokat a vállalkozás a termékelőállítás vagy a szolgáltatásnyújtás során használja fel. legtöbbször elhasználódnak a tevékenység végzése közben, illetve részben vagy egészben beépülnek a termékbe. Ide tartoznak a nyers-, az alap-, a segéd- és egyéb anyagok. A kereskedelemben az anyagok között tartjuk nyilván például a csomagolóanyagokat, a pénztárgép szalagokat, a tisztítószerket.
- **Befejezetlen termelés és félkész termékek:** A befejezetlen termelés azt jelenti, hogy a termék gyártása már megkezdődött, de a mérleg fordulónapjáig (általában december 31-ig) még nem fejeződött be, vagyis a termék még nem készült el, nincs eladható állapotban. A félkész termék esetében a gyártási folyamat már befejeződött, a termék eladható, de közvetlen fogyasztásra nem alkalmas.
- **Növendék-, hízó- és egyéb állatok:** mezőgazdasági kategória.

⁷ http://www.nlcafe.hu/szabadido/20081007/london_legcsabitobb_aruhazai_-_51_tipp/

- **Késztermékek:** Azon saját előállítású termékek, amik a mérleg fordulónapján készen vannak, az összes termelési fázison átestek, és értékesítésre készek, de még nem adtuk el őket.
- **Áruk:** Az áruk az üzleti tevékenység keretében értékesítési céllal beszerzett termékek, szolgáltatások, amelyek a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak, bár értékük változhat. A változatlanosság a termék lényegére értendő. Az árukhoz soroljuk a kereskedelmi árukat, amiket továbbértékesítési céllal vásároltunk; a göngyölegeket, vagyis a betétdíjas csomagoló-, áruszállítást-, tárolást segítő eszközöket; és a közvetített szolgáltatásokat.
A közvetített szolgáltatás az a szolgáltatás, melyet a szolgáltatás igénybevevője változatlan formában, de nem szükségszerűen változatlan áron tovább értékesít. Például a bérelt iroda telefonköltségét a bérbeadó továbbszámlázza a bérlőnek. Vagy az építőiparra jellemző példa az úgynevezett alvállalkozói szerződés. Az alvállalkozó, mint számviteli fogalom megszűnt, helyette a közvetített szolgáltatás kifejezést kell használni. A közvetített szolgáltatást tovább számlázásig lehet a mérlegben szerepeltetni.
- **Készletekre adott előlegek:** A készletekre adott előlegek címen azt az összeget kell kimutatni, amit a vállalkozó az anyag- vagy áruszállítónak, a közvetített szolgáltatást nyújtónak, importbeszerzésnél az importálást végző vállalkozónak ilyen címen átutalt.

B. II. Követelések

Követelések azok a szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből eredő fizetési igények, amelyek a vállalkozó által már teljesített és a másik fél által elfogadott, elismert értékesítéshez, egyéb tranzakcióhoz kapcsolódnak.

Az értékesítés lehet termékértékesítés, szolgáltatás teljesítése, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítése. A követelés kapcsolódhat kölcsönnyújtáshoz, előlegfizetéshez, osztalékelőleghez, továbbá jelenthet egyéb követeléseket, vásárolt-, vagy térítés nélkül és egyéb címen átvett követeléseket. A legfontosabb csoportok a következők:

- **Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők):** A vevők között kell kimutatni a vállalkozó által teljesített – a vevő által elismert – termékértékesítésből, szolgáltatásnyújtásból származó követelést, ha megtörtént az áru kiszállítása, a vevő átvette az árut, de még nem fizette ki az ellenértékét.
- **Váltókövetelések:** Váltókövetelések között csak a nem részesedési viszonyban lévő adóssal szembeni váltóköveteléseket szabad kimutatni. A váltó egy fizetési ígervény, amelyben a kötelezett fél vállalja, hogy a váltón szereplő összeget a megadott időpontig megfizeti a váltó tulajdonosának. A váltón a kölcsönadott, illetve a hitel tárgyát képező összeg kamattal növelt értéke szerepel. Ha mi tartozás fejében váltót fogadtunk el, akkor annak értékét a lejáratig szerepeltetni kell a vagyonunkban, illetve a vagyonmérlegben. Megint a december 31-ére kell koncentrálnunk. Ha a váltó december 31-ig nem került kiegyenlítésre, akkor a váltó értéke a követelések között jelenik meg.

- **Egyéb követelések:** Egyéb követelésként kell kimutatni többek között a munkavállalói tartozást, a visszatérítendő adót, az igényelt, de még nem teljesített támogatást, a rövid lejáratra kölcsönadott pénzeszközt.

B. III. Értékpapírok

A forgóeszközök között értékpapírként a forgatási célból, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, illetve tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket kell kimutatni.

Tekintsük át az értékpapírokhoz kapcsolódó legfontosabb mérlegtételeket!

- **Részesedés kapcsolt vállalkozásban** tételhez számítjuk a kapcsolt vállalkozásban lévő azon tulajdoni részesedést (részvényeket, üzletrészeket, vagyoni betéteket), amit úgynevezett forgatási célból vásárolt a cég. A forgatási cél azt jelenti, hogy a cég nem kívánja hosszú távon megtartani az adott részesedést, hanem rövid időn belül továbbértékesíti úgy, hogy lehetőleg árfolyamnyereséget érjen el.
- **Egyéb részesedés** minden, az előző kategórián kívül eső olyan tulajdoni részesedés, amit forgatási célból vásároltak.
- **A saját részvények, saját üzletrészek** a vállalkozó által visszavásárolt tulajdoni részesedést jelentő saját befektetések. Ez azt jelenti, hogy a cég tulajdonába került valamelyik tulajdonos részvénye, vagy üzletrésze.
- **A forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok** között azokat az értékpapírokat kell kimutatni, amelyeket forgatási (továbbértékesítési) célból, kamatbevétel, illetve árfolyamnyereség elérése érdekében szereztek be, továbbá azokat, amelyek a tárgyévet követő üzleti évben lejárnak.

B. IV. Pénzeszközök

A pénzeszközök tartósan le nem kötött fizetési eszközök, a készpénzt, az elektronikus pénzeszközöket és a csekkeket, továbbá a bankbetéteket foglalják magukban. Két nagy csoportba sorolhatjuk őket.

- A **pénztár, csekkek** mérlegsorba a készpénz, az elektronikus pénzeszközök és a csekk tartozik. A gazdálkodó a készpénzfizetéseinek teljesítését a házipénztárában a pénzkezelési szabályzatban meghatározott mennyiségű készpénzzel biztosítja. Az elektronikus pénzeszközök közé tartozik az internetes rendelések kifizetése és a bankkártya használata, ami elektronikus kapcsolatot feltételez a kártyát kibocsátó bank és a kereskedelmi elfogadóhely (a kereskedő) bankja között.
- A **bankbetétek** közül pénzeszköznek számít az elszámolási betétszámla, ami a gazdálkodó pénzforgalmának lebonyolítására szolgál. A számlán folyamatos a pénzmozgás, az itt elhelyezett pénz lekötés nélküli, bármikor felhasználható kifizetésre.

C. Aktív időbeli elhatárolások

Aktív időbeli elhatárolásként elkülönítetten kell a mérlegben kimutatni az olyan tételeket, amelyek elszámolását és felmerülési időpontját az üzleti év mérlegének fordulónapja elvlaszt.

Az eszközoldalon az aktív időbeli elhatárolások szerepelnek. Ezek lehetnek olyan költségek, amelyek a mérleg fordulónapja előtt merültek fel, de csak a fordulónap utáni időszakra számolhatjuk el költségként – költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása. Vagy az olyan árbevétel, kamat- és egyéb bevételek, amelyek csak a mérleg fordulónapja után esedékesek, de a mérleggel lezárt időszakra számolandók el – bevételek aktív időbeli elhatárolása. Ha például egy cég már decemberben kifizeti az üzlet január havi bérleti díját, akkor ezt az összeget aktív időbeli elhatárolásként kell szerepeltetni. Ha ugyanez a cég bankbetétet helyezett el, amelynek a tárgyidőszakra járó kamatát már ismeri, előre elszámolja bevételként, de a kamat ténylegesen csak a következő évben kerül a cég számlájára. Ezt az összeget is aktív időbeli elhatárolásként szerepelteti.

FORRÁSOK

A források a vagyon eredet szerinti csoportjait foglalják magukba. Mint már tisztáztuk, a vállalkozás vagyona származhat a tulajdonosoktól, keletkezhet működés közben, és igénybe vehetünk idegen forrást is.

D. Saját tőke

Saját tőkeként a mérlegben csak olyan tőkerészt szabad kimutatni, amelyet a tulajdonos (a tag) bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos (a tag) az adózott eredményből hagyott a vállalkozónál. A saját tőke részeként kell kimutatni a piaci értékelésből származó érték helyesbítéssel azonos összegű értékelési tartalékot is.

D. I. Jegyzett tőke

A jegyzett tőkéhez kell sorolni minden a tulajdonosok által a vállalkozás részére végleg átadott pénzt illetve az apport értékét. A jegyzett tőkét a tulajdonosok alapításkor, illetve tőkeemeléskor időbeli korlátozás nélkül bocsátják a vállalkozás rendelkezésére tagsági jog, tulajdoni részesedés megszerzése céljából. Gazdasági társaságok esetén cégbírósági bejegyzése a létesítő okiratban foglaltak szerinti összegben történik meg. A cégbíróságon bejegyzett tőkének meg kell egyeznie a létesítő okirat (társasági szerződés) szerinti jegyzett tőkével és a mérlegben szereplő jegyzett tőkével.

D. II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke

Jegyzett, de még be nem fizetett tőkeként kell kimutatni az alapításkor, illetve a jegyzett tőke emelésekor a cégbíróságon bejegyzett tőkének azt a részét, amit a tulajdonosok (a tagok) még nem fizettek be, illetve nem bocsátottak a cég rendelkezésére. A jegyzett, be nem fizetett tőke gyakorlatilag a cég saját tulajdonosaival szembeni követelés. Ezért ez a tétel negatív előjellel szerepel, vagyis csökkenti a saját tőkét.

D. III. Tőketartalék

Tőketartalék olyan tőkerész, amelyet a tulajdonosok tartósan a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak úgy, hogy azt a cégbíróságon nem jegyeztetik be.

D. IV. Eredménytartalék

Az eredménytartalék az előző évek mérleg szerinti eredményéből képződik. Az eredménytartalékból képezhetünk lekötött tartalékot, felhasználhatjuk a következő évek veszteségeinek fedezésére, a jegyzett tőke emelésére, vagy éppen az üzleti év végén a tárgyévi adózott eredmény kiegészítéseként osztalékra, részesedésre, kamatozó részvény kamatára, esetleg az eredménytartalékot terhelő adóra.

D. V. Lekötött tartalék

A lekötött tartalék a szabadon fel nem használható eredménytartalék és tőketartalék kimutatására szolgál. A tőketartalékból, illetve az eredménytartalékból lekötött összegeket és a kapott pótbefizetés összegét foglalja magában. Azok az összegek szerepelnek itt, amelyeket nem lehet szabadon elkölteni.

Ide soroljuk például a visszavásárolt saját részvények, saját üzletrészek névértékét, illetve visszavásárlási értékét (ha ez utóbbi a több).

D. VI. Értékelési tartalék

Az értékelési tartaléknak akkor van szerepe, ha egy adott eszköz piaci értéke jelentősen meghaladja a könyv szerinti (bekerülési) értékét. A mérlegben a piaci érték és a könyv szerinti (bekerülési) érték közötti különbséget kell szerepeltetni. Az értékelési tartalék és az értékhelyesbítés csak és kizárólag egymással szemben és azonos összegben változhat.

D. VII. Mérleg szerinti eredmény

A mérleg szerinti eredmény az eredménykimutatás utolsó értéke, amelyben minden egyes, az adott időszakot érintő tételt figyelembe vesznek. Az adózott eredményt csökkentjük az osztalékkal, részesedéssel, illetve az ezekhez kapcsolódó egyéb tételekkel, és megkapjuk a mérleg szerinti eredményt. Az adott évi mérleg szerinti eredmény növeli a vállalkozás vagyonát, ezért kell szerepeltetni a mérlegben a saját források között.

E. Céltartalékok

Céltartalékot képezhetünk olyan kötelezettségekre, amelyek bizonyosan felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja a mérlegkészítéskor még bizonytalan, illetve várható jelentős és időszakonként ismétlődő jövőbeni költségekre.

A mérlegben három tételbe sorolhatjuk a céltartalékokat:

- Céltartalék a várható kötelezettségekre. Az adózás előtti eredmény terhére céltartalékot kell képezni azokra a múltbeli, illetve a folyamatban lévő ügyletekből, szerződésekből származó kötelezettségekre, amelyek □ a mérlegkészítés időpontjáig rendelkezésre álló információk szerint □ várhatóan vagy bizonyosan felmerülnek, de összegük vagy esedékességük időpontja a mérleg készítésekor még bizonytalan, és azokra a vállalkozó a szükséges fedezetet más módon nem biztosította.
- Céltartalék a jövőbeni költségekre mérlegsorban az adózás előtti eredmény terhére céltartalék képezhető az olyan várható jelentős és időszakonként ismétlődő jövőbeni költségekre, amelyek □ a mérlegkészítés időpontjáig rendelkezésre álló információk szerint □ feltételezhetően vagy bizonyosan felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja a mérlegkészítéskor még bizonytalan és nem sorolhatók a passzív időbeli elhatárolások közé.
- Külön törvény, illetve kormányrendelet további egyéb céltartalék-képzési kötelezettséget, illetve lehetőséget is előírhat a gazdálkodók számára. Például a banki számvitel még további céltartalék-formákat is ismer (eszközcockázati céltartalék, országcockázati céltartalék stb.)

F. Kötelezettségek

Kötelezettségek azok a szerződésekből eredő elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz kapcsolódnak.

A kötelezettség alapjául szolgáló szerződés lehet szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződés. A kötelezettségek hátrасorolt, hosszú és rövid lejáratúak lehetnek.

F. I. Hátrасorolt kötelezettségek

Hátrасorolt kötelezettségként kell kimutatni minden olyan kapott kölcsönt, amelyet ténylegesen a vállalkozó rendelkezésére bocsátottak, és a kölcsönt nyújtó fél elfogadja, hogy az általa nyújtott kölcsönt hátrасorolják. Ez azt jelenti, hogy a kölcsönt nyújtó követelése a törlesztések sorrendjében a tulajdonosok előtti legutolsó helyen áll, vagyis a követelést a vállalkozó felszámolása vagy csődje esetén csak a többi hitelező kielégítése után kell kiegyenlíteni. A kölcsön bevonható a vállalkozó adóssága rendezésébe is.

F. II. Hosszú lejáratú kötelezettségek

Hosszú lejáratú kötelezettség az egy üzleti évnél hosszabb lejáratra kapott kölcsön, kötvénykibocsátás és hitel, valamint egyéb hosszú lejáratú kötelezettség.



5. ábra. A hosszú és rövidlejáratú hitelből is keletkezik kötelezettség⁸

F. III. Rövid lejáratú kötelezettségek

Rövid lejáratú kötelezettség az egy üzleti évet meg nem haladó lejáratra kapott kölcsön, hitel, valamint a hosszú lejáratú kötelezettségekből a mérleg fordulónapját követő egy üzleti éven belül esedékes törlesztések. A rövid lejáratú kötelezettségek közé tartozik általában a vevőtől kapott előleg, az áruszállításból és szolgáltatásteljesítésből származó kötelezettség, a váltótartozás, a fizetendő osztalék, részesedés, kamatozó részvény utáni kamat, valamint az egyéb rövid lejáratú kötelezettség.

G. Passzív időbeli elhatárolások

A passzív időbeli elhatárolások között olyan tételek szerepelnek, amelyek a mérleg fordulónapjához képest eltérő időpontban jelennek meg a pénzáramlásban és az eredménykimutatásban.

A bevételek passzív időbeli elhatárolása között azt a bevételt jelenítjük meg, amely a mérleg fordulónapja előtt befolyt, elszámoltuk, de ténylegesen a mérleg fordulónapja utáni időszak bevételéhez tartozik.

Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolásaként jelenik meg a mérleg fordulónapja előtti időszakot terhelő költség, ráfordítás, amely csak a mérleg fordulónapja utáni időszakban merül fel, kerül számlázásra.

⁸ http://www.dunatv.hu/gazdasag/eva_szabalyok.html

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Most már látható, hogy a mérleg sokat elárul a vállalkozásról. Megismerhetjük a vagyon nagyságát, szerkezetét, ha több évet vizsgálunk, akkor a változásból is sok következtetést vonhatunk le. De mielőtt elemzéseket végeznénk, rögzítsük a vagyon csoportjairól megismerteket!

1. feladat

Egészítse ki az alábbi mondatokat!

A vagyon a vállalkozás....., szükséges egyedi kombinációja, a vállalkozás rendelkezésére álló (birtokában levő) és összessége.

A vagyont a vállalkozás indításakor a bocsátják rendelkezésre.

A vagyon működés közben a-től függően gyarapodhat, esetleg fogyhat.

A kereskedelemben jellemzően az a legnagyobb vagyonrész.

A működés során a vagyont folyamatosan,,

A vagyont csoportosíthatjuk aszerint, hogy az adott vagyonrész a vállalkozás tevékenységében. Ekkor a kialakított vagyonrészeket eszközöknek, más néven nevezzük.

A vagyont csoportosíthatjuk aszerint, hogy az adott vagyonrész került a vállalkozásba. Ebben az esetben, vagyis passzívákról beszélünk.

2. feladat

Sorolja fel a befektetett eszközök legfontosabb jellemzőit!

3. feladat

Írja le röviden az alábbi fogalmak lényegét, és írjon egy-egy példát mindegyikre!

Immateriális javak meghatározása:

<hr/> <hr/>

Példa immateriális javakra:

<hr/>

Tárgyi eszközök meghatározása:

<hr/> <hr/>

Példa tárgyi eszközökre

<hr/>

Ingatlanok meghatározása:

<hr/> <hr/>

Példa ingatlanokra:

<hr/>

Műszaki berendezések, gépek, járművek meghatározása:

<hr/> <hr/>

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

Példa műszaki berendezések, gépek, járművekre:

<hr/>

Egyéb berendezések, felszerelések, járművek meghatározása:

<hr/>
<hr/>

Példa egyéb berendezések, felszerelések, járművekre:

<hr/>

Beruházások, felújítások meghatározása:

<hr/>
<hr/>

Példa beruházások, felújításokra:

<hr/>

4. feladat

Az alábbi felsorolásból húzza alá azokat, amelyek a forgóeszközökre jellemzők!

- egy éven túl szolgálják a vállalkozást
- befektetési céllal vásárolták
- várhatóan egy éven belül elhasználódnak, vagy beépülnek a termékbe
- nem anyagi javak, amelyek hosszú távon szolgálják a vállalkozást
- rövidtávon, azaz egy évnél rövidebb ideig szolgálják a vállalkozást
- eladási célra vásárolták

5. feladat

Az alábbi táblázatban a forgóeszközök legfontosabb csoportjairól talál információkat. Töltse ki az üres cellákat szükség szerint meghatározásokkal, az adott csoport nevével, vagy konkrét példával!

A csoport megnevezése	A csoport meghatározása	példa
	A vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan forgóeszközök, amelyek tárgyasult formát öltenek, mennyiségileg mérhetőek, raktározhatóak.	
Anyagok		
Befejezetlen termelés	A mérleg fordulónapjáig már elkezdődött a gyártási folyamat, de még nem fejeződött be.	
	A gyártási folyamat már befejeződött, a termék eladható, de közvetlen fogyasztásra nem alkalmas.	
		Egy autógyárban a kész autó
	Értékesítési céllal beszerzett termékek, szolgáltatások, amelyek a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak.	
		A nagykereskedő leszállította a rendelt árut, a kiskereskedő átvette, igazolta az átvételt, de december 31-ig a számlát még nem egyenlítette ki.

Értékpapírok		Árfolyamnyereség reményében tovább-eladási céllal vásárolt részvény
	nem tartós lekötésű bankbetét	elszámolási betétszámla (folyószámla)

6. feladat

Az alábbi táblázatban összekeveredtek a fogalmak és azok meghatározásai. Kösse össze az összetartozó párokat!

fogalom	meghatározás
Források	Képezhetjük olyan kötelezettségekre, amelyek bizonyosan felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja a mérlegkészítéskor még bizonytalan, illetve várható jelentős és időszakonként ismétlődő jövőbeni költségekre
Saját tőke	A mérlegben olyan tőkerészt jelent, amelyet a tulajdonos (a tag) bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos (a tag) az adózott eredményből hagyott a vállalkozónál.
Céltartalékok	Azok a szerződésekből eredő elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz kapcsolódnak.
Kötelezettségek	A vagyon eredet szerinti csoportjait foglalják magukba.

7. feladat

Olvassa el figyelmesen az alábbi esetet, és határozza meg, hogy milyen vagyonrészek jelennek meg benne!

A Norma Kft. év végi beszámolójának elfogadásakor az ügyvezető igazgató többek között az alábbi információkat emelte ki.

A törzstőke, amit a cégbíróságon is bejegyeztek 8 000 000 Ft. Természetesen ez mind befizetésre került a tagok részéről az alapítás utáni 1 éven belül. Az év során új fejlesztéseket valósítottunk meg, ami jelentősen befolyásolta a kft. vagyonában bekövetkezett változásokat. A tulajdonosok összesen 1 200 000 Ft-ot bocsátottak a cég rendelkezésére, amit nem kívánnak bejegyeztetni. Az előző évek mérleg szerinti eredményeiből meglévő összeg 800 000 Ft, a tárgyévi mérleg szerinti eredmény 2 100 000 Ft. Egyéb tartalék, céltartalék képzés nem volt.

A mérleg fordulónapra 280 000 Ft-os tartozásunk van a szállítóink felé. A már két éve felvett hitelből a következő évben esedékes tőketörlesztés 350 000 Ft, az utána következő 7 évre fennmaradó tartozás 1 800 000 Ft. Az új fejlesztésekre felvett 10 éves futamidejű hitel 3 000 000 Ft, aminek a törlesztését csak a tárgyévet követő második évben kell megkezdeni. Egyéb forrás nem keletkezett.

A megismert információk alapján töltsse ki a mérleg-részlet megfelelő sorait! Figyeljen rá, hogy a mérlegben az adatok ezer Ft-ban szerepelnek!

	adatok ezer Ft-ban
D. Saját tőke	
D. I. Jegyzett tőke	
D. II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	
D. III. Tőketartalék	
D. IV. Eredménytartalék	
D. V. Lekötött tartalék	
D. VI. Értékelési tartalék	
D. VII. Mérleg szerinti eredmény	
E. Céltartalékok	
F. Kötelezettségek	
F. I. Hátrasorolt kötelezettségek	
F. II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	
F. III. Rövid lejáratú kötelezettségek	
G. Passzív időbeli elhatárolások	

Megoldások

1. feladat

A vagyon a vállalkozás **alapításához**, **működéséhez** szükséges **erőforrások** egyedi kombinációja, a vállalkozás rendelkezésére álló (birtokában levő) **anyagi** és **nem anyagi javak** összessége.

A vagyont a vállalkozás indításakor a **cégtulajdonosok** bocsátják rendelkezésre.

A vagyon működés közben a **gazdálkodás minőségétől** függően gyarapodhat, esetleg fogyhat.

A kereskedelemben jellemzően az **árúkészlet** a legnagyobb vagyonrész.

A működés során a vagyont folyamatosan **nyilvántartjuk, számba vesszük, figyeljük változását.**

A vagyont csoportosíthatjuk aszerint, hogy az adott vagyonrész **milyen formában jelenik meg** a vállalkozás tevékenységében. Ekkor a kialakított vagyonrészeket eszközöknek, más néven **aktíváknak** nevezzük.

A vagyont csoportosíthatjuk aszerint, hogy az adott vagyonrész **milyen forrásból** került a vállalkozásba. Ebben az esetben **forrásokról**, vagyis passzívákról beszélünk.

Az összes **eszköz** értékének meg kell egyeznie az összes **forrás** értékével.

2. feladat

A befektetett eszközök alapvető jellemzője, hogy várhatóan hosszú távon, legalább 1 éven túl szolgálják a vállalkozást, és általában nagyobb értékűek.

3. feladat

Az immateriális javak közé sorolunk minden olyan vagyonrészt, ami nem kézzelfogható vagyontárgy. Például bérleti jog, szabadalom, stb.

A tárgyi eszközök között a mérlegben azokat a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközöket kell kimutatni, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozói tevékenységet. Például saját tulajdonú üzlethelyiség, árutároló polcok, pultok, stb.

Ingatlannak számít a föld és a földdel tartós kapcsolatban lévő vagyontárgy. Ide sorolandó a földterület, a telek, az épület, épületrész vagy egyéb építmény, illetve ezek tulajdoni hányada. Ingatlan például egy üzemcsarnok, vagy a termőföld.

Műszaki berendezések, gépek, járművek között kell kimutatni a vállalkozó tevékenységét közvetlenül szolgáló használatba vett gépeket, berendezéseket, műszereket, szerszámokat, szállítóeszközöket, hírközlő és számítástechnikai eszközöket. Például egy üzletben a szeletelőgép, a csemegepult, a hűtők, stb.

Egyéb berendezések, felszerelések, járművek közé tartoznak azok a használatba vett gépek, berendezések, felszerelések, járművek, amelyek a vállalkozó tevékenységét közvetetten szolgálják. Például üzemi étkezdében az asztalok, a hűtő, stb..

Beruházások, felújítások közé tartozik a rendeltetésszerűen használatba nem vett, üzembe nem helyezett eszközök bekerülési értéke, továbbá a bővítéssel, átalakítással, élettartam-növeléssel, felújítással összefüggő munkák bekerülési értéke. Például új szeletelő- mérő-csomagoló kombinált gép. ami már megérkezett az üzletbe, de még nem helyezték üzembe.

4. feladat

- egy éven túl szolgálják a vállalkozást
- befektetési céllal vásárolták
- várhatóan egy éven belül elhasználnódnak, vagy beépülnek a termékbe
- nem anyagi javak, amelyek hosszú távon szolgálják a vállalkozást
- rövidtávon, azaz egy évnél rövidebb ideig szolgálják a vállalkozást
- eladási célra vásárolták

5. feladat

A csoport megnevezése	A csoport meghatározása	példa
Készletek	A vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan forgóeszközök, amelyek tárgyasult formát öltenek, mennyiségileg mérhetők, raktározhatók.	Pékárúk egy élelmiszerbolt eladóterében
Anyagok	Elhasználódnak a tevékenység végzése közben, illetve részben vagy egészben beépülnek a termékbe.	Csomagolóanyag egy csemegepultban
Befejezetlen termelés	A mérleg fordulónapjáig már elkezdődött a gyártási folyamat, de még nem fejeződött be.	A farmer már össze van varrva, de nincs rávarrva a zseb.
Félkész termék	A gyártási folyamat már befejeződött, a termék eladható, de közvetlen fogyasztásra nem alkalmas.	Fagyasztott nyers pogácsa
Késztermékek	Saját előállítású termékek, amik a mérleg fordulónapján készen vannak, de még nem adtuk el őket.	Egy autógyárban a kész autó
Áruk	Értékesítési céllal beszerzett termékek, szolgáltatások, amelyek a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak.	Eladási céllal beszerzett számítógép egy számítástechnikai üzletben
Követelések	Szerződésteljesítésből eredő fizetési igény. A vállalkozó már teljesített, a másik fél a teljesítést elismerte, de az ellenértéket a mérleg fordulónapjáig még nem fizette	A nagykereskedő leszállította a rendelt árut, a kiskereskedő átvette, igazolta az átvételt, de december 31-ig a számlát még nem egyenlített ki.

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

	meg.	
Értékpapírok	Forgatási célból, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, illetve tulajdoni részesedést jelentő befektetések.	Árfolyamnyereség reményében tovább-eladási céllal vásárolt részvény
Bankbetétek	nem tartós lekötésű bankbetét	elszámolási betétszámla (folyószámla)

6. feladat

A helyes párosítás:

fogalom	meghatározás
Források	A vagyon eredet szerinti csoportjait foglalják magukba.
Saját tőke	A mérlegben olyan tőkerészt jelent, amelyet a tulajdonos (a tag) bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos (a tag) az adózott eredményből hagyott a vállalkozónál.
Céltartalékok	Képezhetjük olyan kötelezettségekre, amelyek bizonyosan felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja a mérlegkészítéskor még bizonytalan, illetve várható jelentős és időszakonként ismétlődő jövőbeni költségekre
Kötelezettségek	Azok a szerződésekből eredő elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz kapcsolódnak.

7. feladat

Rövid lejáratú kötelezettségek: $280\,000\text{ Ft} + 350\,000\text{ Ft} = 630\,000\text{ Ft}$

Hosszú lejáratú kötelezettségek: $1\,800\,000\text{ Ft} + 3\,000\,000\text{ Ft} = 4\,800\,000\text{ Ft}$

Kötelezettségek: $630\,000\text{ Ft} + 4\,800\,000\text{ Ft} = 5\,430\,000\text{ Ft}$

	adatok ezer Ft-ban
D. Saját tőke	12 100
D. I. Jegyzett tőke	8 000
D. II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	
D. III. Tőketartalék	1 200
D. IV. Eredménytartalék	800

D. V. Lekötött tartalék	
D. VI. Értékelési tartalék	
D. VII. Mérleg szerinti eredmény	2 100
E. Céltartalékok	
F. Kötelezettségek	5 430
F. I. Hátrasorolt kötelezettségek	
F. II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	4 800
F. III. Rövid lejáratú kötelezettségek	630
G. Passzív időbeli elhatárolások	

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Sorolja fel, milyen forrásokból – kiktől és hogyan – származhat a vállalkozások vagyona!

<hr/> <hr/>

2. feladat

Állapítsa meg az alábbi vagyonrészekről, hogy melyik eszközcsoportba tartoznak! A meghatározásokat helyezze el a megfelelő sorban! Minden sorban legalább egy vagyonrész legyen, de egy sorba több is kerülhet.

Gyártó gépsor, ülőgarnitúra egy bank ügyfélfogadójában, ülőgarnitúra egy üzem klubhelyiségében, részesedés egy kft-ben, pénztárgép, egy üzlethelyiség bérleti joga, egy félig kész üzemcsarnok, a cég tulajdonában lévő üzlethelyiség

Eszközcsoport	konkrét vagyonrész
Immateriális javak	
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	
Műszaki berendezések, gépek, járművek	
Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	
Beruházások, felújítások	
Befektetett pénzügyi eszközök	

3. feladat

Melyik vállalkozásra jellemzők az adott vagyonrészek, és melyik vagyoncsoportba sorolhatók? Töltse ki az alábbi táblázatot a megfelelő meghatározásokkal!

a tétel meghatározása	jellemző tevékenységi forma (kereskedelem, vagy termelés)	vagyon csoportja
eladási céllal beszerzett párizsi		
liszt a kenyér sütéséhez		
a cipőgyárban a kész cipő		

4. feladat

Egy ruházati üzletben teljes körű leltárt végeznek, amely során az összes vagyontárgyat feljegyzik és leellenőrzik.

A vagyon melyik csoportjait tudják így felmérni? (Húzza alá a helyes választ!)

- eszközöket
- forrásokat

Az eladótérben többek között a következő tárgyakat jegyezték fel. A táblázat utolsó oszlopába írja bele azt az eszközcsoportot (tárgyi eszközök; készletek; vagy pénzeszközök), amibe az adott tétel tartozik!

megnevezés	menyiség (db)	eszköz csoport
falipolc	2	
pult	2	
pénztárgép	1	
váltópénz	15 342 Ft	
fellépő számoly	1	
próbafülke	1	
tükör	2	
női póló	35	

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

férfi póló	25	
műanyag szatyor	134	

Vajon miért nem szerepel a felsorolásban egyetlen immateriális jószág, befektetett pénzügyi eszköz, követelés, értékpapír, vagy aktív időbeli elhatárolás sem? Válaszát röviden írja le!

5. feladat

Az alábbi tárgyi eszközök egy-egy vállalkozásnál eltérő eszközcsoportba is kerülhetnek attól függően, hogy milyen célra szerezték be, illetve mire használják. Írjon példát mindegyik lehetőségre! Az első megoldást mintaként megadtuk.

Számítógép

Műszaki gépek, berendezések, járművek: Egy szoftver-fejlesztő cégnél ezen tesztelik az új termékeket.

Egyéb berendezések, felszerelések, járművek:

Készletek:

Asztal:

Műszaki gépek, berendezések, járművek:

Egyéb berendezések, felszerelések, járművek:

Készletek:

Részvény:

Befektetett pénzügyi eszközök: _____

Értékpapírok: _____

Díszcsomagoló papír:

Anyagok: _____

Áruk: _____

Új gyártó gépsor:

Műszaki gépek, berendezések, járművek: _____

Beruházások, felújítások: _____

6. feladat

Gyakorlati munkahelyén figyelje meg az eladóteret és a raktárt, majd írjon legalább egy-egy példát a felsorolt eszközfajtákra!

Műszaki berendezések, gépek, járművek:

Egyéb berendezések, felszerelések, járművek:

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

Anyagok:

Áruk:

A pénztár, csekkek:

7. feladat

A táblázatban egy cég mérlegének forrásoldalát láthatjuk. Tanulmányozza át a benne szereplő adatokat, majd válaszoljon a feltett kérdésekre!

Az üzleti év mérleg-fordulónapja: 2008.12.31 (év/hó/nap)Egyszerűsített éves beszámoló MÉRLEG "A" változat
Források (passzívák)

adatok ezer Ft-ban

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
19.	D. Saját tőke (20+22+23+24+25+26+29. sor)	95 777		128 499
20.	I. JEGYZETT TŐKE	3 000		3 000
21.	20. sorból: visszavásárolt tulajdonosi részesedés névértéken			
22.	II. JEGYZETT, DE MÉG BE NEM FIZETETT TŐKE (-)			
23.	III. TŐKETARTALÉK			
24.	IV. EREDMÉNYTARTALÉK	1 120		84 577
25.	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK	11 500		8 200
26.	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK (27.-28. sorok)			
27.	Érték helyesbítés értékelési tartaléka			
28.	Valós értékelés értékelési tartaléka			
29.	VII. MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	80 157		32 722
30.	E. Céltartalékok			
31.	F. Kötelezettségek (32.+33.+34. sorok)	143 719		100 076
32.	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK			
33.	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	881		
34.	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	142 838		100 076
35.	34. sorból: Kötelezettségek értékelési különbözete			
36.	34. sorból: Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete			
37.	G. Passzív időbeli elhatárolások	8 551		4 362
38.	FORRÁSOK ÖSSZESEN (19.+30.+31.+37. sor)	248 047		232 937

6. ábra. Mérleg forrásoldala⁹

Röviden fogalmazza meg, hogy a mérlegben szereplő egyes sorok mit jelentenek, honnan származhatnak!

– Források:

– Saját tőke:

⁹ www.tvk.hu

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

- Jegyzett tőke:

- Eredménytartalék:

- Lekötött tartalék:

- Mérleg szerinti eredmény:

- Hosszú lejáratú kötelezettségek:

- Rövid lejáratú kötelezettségek:

- Passzív időbeli elhatárolások:

Mennyi volt az adott évi eredmény 2007-ben és mennyi 2008-ban?

Mekkora az a tőke, amit a tulajdonosok bocsátottak a cég rendelkezésére és a cégbíróságon bejegyezték?

Van-e a tulajdonosoknak tőketartozása a saját vállalkozásuk felé?

8. feladat

Döntse el az alábbi tételekről, hogy honnan származhatnak! A megfelelő oszlopba tegyen "X"-et!

Tétel megnevezése	tulajdonosoktól	működés közben keletkezett	idegen forrás
-------------------	-----------------	----------------------------	---------------

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

jegyzett tőke			
jegyzett, de még be nem fizetett tőke			
rövid lejáratú kötelezettségek			
eredménytartalék			
hátrasorolt kötelezettségek			
mérleg szerinti eredmény			
hosszú lejáratú kötelezettségek			

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A vagyon:

- származhat tulajdonosoktól
- keletkezhet működés közben
- származhat külső forrásból.

2. feladat

Eszközcsoport	konkrét vagyonrész
Immateriális javak	egy üzlethelyiség bérleti joga
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	a cég tulajdonában lévő üzlethelyiség
Műszaki berendezések, gépek, járművek	gyártó gépsor, pénztárgép, ülőgarnitúra egy bank ügyfélfogadójában
Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	ülőgarnitúra egy üzem klubhelyiségében
Beruházások, felújítások	egy félig kész üzemcsarnok
Befektetett pénzügyi eszközök	részesedés egy kft-ben

3. feladat

a tétel meghatározása	jellemző tevékenységi forma	vagyon csoportja
eladási céllal beszerzett párizsi	kereskedelem	árkészlet
liszt a kenyér sütéséhez	termelő vállalat	anyagok

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

a cipőgyárban a kész cipő	termelő vállalat	késztermékek
---------------------------	------------------	--------------

4. feladat

- eszközöket
- forrásokat

megnevezés	mennyiség (db)	eszközcsoport
falipolc	2	tárgyi eszközök
pult	2	tárgyi eszközök
pénztárgép	1	tárgyi eszközök
váltópénz	15 342 Ft	pénzeszközök
fellépő zsámoly	1	tárgyi eszközök
próbafülke	1	tárgyi eszközök
tükör	2	tárgyi eszközök
női póló	35	készletek
férfi póló	25	készletek
műanyag szatyor	134	készletek

Vajon miért nem szerepel a felsorolásban egyetlen immateriális jószág, befektetett pénzügyi eszköz, követelés, értékpapír, vagy aktív időbeli elhatárolás sem? Válaszát röviden írja le!

Mert ez egy üzlete a cégnek, és az ilyen eszközök nem az üzlet vagyonában szerepelnek, hanem a cég vagyonában.

5. feladat

Számítógép:

- *Műszaki gépek, berendezések, járművek:* Egy szoftver-fejlesztő cégnél ezen tesztelik az új termékeket.
- *Egyéb berendezések, felszerelések, járművek:* Egy vállalati óvodában a gyerekek számára elhelyezett számítógép.
- *Készletek:* Egy számítástechnikai szaküzlet eladási céllal vesz számítógépet.

Asztal:

- *Műszaki gépek, berendezések, járművek:* tárgyalóasztal egy irodában

- *Egyéb berendezések, felszerelések, járművek:* a dolgozóknak kialakított teakonyhában lévő étkezőasztal
- *Készletek:* bútorüzletben eladási céllal vásárolt asztal

Részvény:

- *Befektetett pénzügyi eszközök:* tartós részesedés megszerzése miatt vásárolt részvény
- *Értékpapírok:* árfolyamnyereség reményében, eladási céllal vásárolt részvény

Díszcsomagoló papír:

- *Anyagok:* illatszer üzletben a vevő kérésére készített ajándékcsomaghoz használt díszcsomagoló
- *Áruk:* papír-írószer üzletben a vevő által megvásárolható díszcsomagoló.

Új gyártó gépsor:

- *Műszaki gépek, berendezések, járművek:* megvásárolt és már üzembe helyezett, termelő gépsor
- *Beruházások, felújítások:* megvásárolt, de a mérleg fordulónapjáig még üzembe nem helyezett, még nem termelő gépsor

6. feladat

- Műszaki berendezések, gépek, járművek: az üzletben lévő árubemutató, árutároló eszközök, szeletelő gépek, mérlegek.
- Egyéb berendezések, felszerelések, járművek: teakonyha, büfé, dohányzó, szociális helyiségek, stb. berendezései, az ott elhelyezett gépek.
- Anyagok: csomagolóanyag, pénztárgépszalag.
- Áruk: eladótérben, raktárban lévő eladási céllal vásárolt termékek.
- A pénztár, csekkek: készpénz, pénzhelyettesítő utalványok.

7. feladat

- *Források:* A vagyon eredet szerinti csoportosítása és az így kialakított csoportok
- *Saját tőke:* A tulajdonosok által rendelkezésre bocsátott és működés közben keletkezett – az adózott eredményből a vállalkozásban hagyott tőke.
- *Jegyzett tőke:* a tagok által rendelkezésre bocsátott, és a cégbíróságon bejegyzett tőke.
- *Eredménytartalék:* Az előző évek mérleg szerinti eredményéből képződik
- *Lekötött tartalék:* A tőketartalékból, illetve az eredménytartalékból lekötött összegeket és a kapott pótbefizetés összegét foglalja magában
- *Mérleg szerinti eredmény:* Az eredménykimutatás utolsó értéke, az adott évben keletkezett adófizetés, osztalékfizetés után fennmaradó eredmény, ami a vállalkozás vagyonát gyarapítja.

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

- Hosszú lejáratú kötelezettségek: Az egy üzleti évnél hosszabb lejáratra kapott kölcsön, kötvénykibocsátás és hitel, valamint egyéb hosszú lejáratú kötelezettség.
- Rövid lejáratú kötelezettségek: Az egy üzleti évet meg nem haladó lejáratra kapott kölcsön, hitel, valamint a hosszú lejáratú kötelezettségekből a mérleg fordulónapját követő egy üzleti éven belül esedékes törlesztések.
- Passzív időbeli elhatárolások: Olyan tételek, amelyek a mérleg fordulónapjához képest eltérő időpontban jelennek meg a pénzáramlásban és az eredménykimutatásban.

Az adott évi eredményből a mérleg szerinti eredményt tudjuk:

2007-ben 80 157 ezer Ft és 2008-ban 32 722 ezer Ft

A jegyzett tőke mindkét évben 3 000 ezer Ft

Nincs tartozásuk, mert nincs jegyzett, de még be nem fizetett tőke a mérlegben.

8. feladat

Tétel megnevezése	tulajdonosoktól	működés közben keletkezett	idegen forrás
jegyzett tőke	X		
jegyzett, de még be nem fizetett tőke	X		
rövid lejáratú kötelezettségek			X
eredménytartalék		X	
hátrasorolt kötelezettségek			X
mérleg szerinti eredmény		X	
hosszú lejáratú kötelezettségek			X

**A MÉRLEG ÉRTÉKELÉSE, HELYE A VÁLLALKOZÁS
SZÁMVITELI RENDSZERÉBEN**

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Részlet az ELMŰ közgyűlési közleményéből:

MUNKAANYAG



A Budapesti Elektromos Művek Nyilvánosan Működő Részvénytársaság közleménye

A Budapesti Elektromos Művek Nyilvánosan Működő Részvénytársaság Igazgatósága az alábbiak szerint tájékoztatja a tisztelt részvényeseket a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 304. § (1) bekezdése, valamint az alapszabály IV. 22. pontja értelmében a 2010. április 28. napjára összehívott éves rendes közgyűlésre vonatkozóan a számviteli törvény szerinti beszámolóinak és az igazgatóság, valamint a felügyelő bizottság jelentésének lényeges adatairól, valamint a napirenden szereplő ügyekkel kapcsolatos előterjesztések összefoglalójáról és a határozati javaslatokról.

Az 1. napirendi ponthoz

A 2009. évi üzleti év zárása

- Az Igazgatóság beszámolója a 2009. évi üzleti év alakulásáról:

Az Igazgatóság beszámolóját teljes terjedelemben a részvényesek a közgyűlésen ismerhetik meg.

Az Igazgatóság az éves beszámoló alábbi adatai alapján annak elfogadását javasolja a Közgyűlésnek, valamint az alábbi osztalékfizetési javaslatot terjeszti elő:

- 2009. évi éves beszámoló mérlegfőösszege 327.953 M Ft,
- az eredménykimutatás alapján az adózás utáni eredmény 7.357 M Ft,
- a javasolt osztalék mértéke, az adózás utáni eredmény kiegészítve a szabad eredménytartalékból felhasznált 5.399 M Ft összeggel, azaz összesen 12.756 M Ft, ez részvényenként 2.100 Ft-nak felel meg.
- a Társaság 2009. évi konszolidált éves beszámolójának mérlegfőösszege 199.050 M Ft, valamint a konszolidált éves beszámoló eredménykimutatása alapján az adózás utáni eredmény 18.777 M Ft.

Határozati javaslat:

"A Közgyűlés elfogadja az Igazgatóság beszámolóját a társaság 2009. évi gazdasági tevékenységéről."

- A könyvvizsgáló jelentése

A 2009. évi üzleti évről szóló, a magyar számviteli szabályok alapján készített egyedi éves beszámoló és a nemzetközi számviteli standardok (IFRS) alapján készített konszolidált éves beszámoló, valamint az üzleti jelentés vizsgálatát a PricewaterhouseCoopers Kft. könyvvizsgáló cég elvégezte, és korlátozásmentes záradékkal látta el.

Határozati javaslat:

"A Közgyűlés elfogadja a könyvvizsgáló 2009. évi üzleti évről szóló jelentését."

7. ábra. Közgyűlési közlemény¹⁰

A fenti közlemény egy részvénytársaság közleménye, amivel az éves beszámoló elfogadásáról tájékoztat. De vajon mi is az az éves beszámoló, milyen részei vannak, hogyan kell elkészíteni, kinek készül, ki fogadja el és mit mutat meg?

¹⁰ www.elmu.hu

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

SZÁMVITELI RENDSZER, BESZÁMOLÓ

Minden vállalkozásnak ismernie kell a bevételeit, kiadásait, a költségek és az árbevétel alakulását, valamint a vagyoni helyzet változásait. Ezt hivatott nyomon követni, és értékelni a számviteli rendszer. Magyarországon a gazdálkodó szervezetek számviteli kötelezettségeit a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény rögzíti. A számviteli eljárások alkalmazására pedig a Magyar Nemzeti Számviteli Standardok adnak útmutatásokat.

A számviteli rendszer egyik fontos eleme a **beszámoló**. A beszámoló célja megbízható és valós kép biztosítása a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről, mindazok számára, akik érintettek lehetnek.

A beszámoló az érintettek számára eltérő okok miatt fontos.

- A **tulajdonosoknak** azért, hogy eldönthessék, befektetésük kezelése érdekeiknek megfelelő-e, azaz a vállalkozás vagyoni helyzete stabil, jövedelemtermelő és osztalékfizető képessége elfogadható.
- A **potenciális befektetők számára** azért, hogy kellően mérlegelhessék befektetési döntéseiket, azok hozamát és kockázatát.
- A **cégvezetésnek** a stabilitás és fejlődés, a mindennapi tevékenységekhez és a hosszabb távú gazdálkodáshoz kapcsolódó vezetői döntések megalapozása miatt.
- A **hitelezőknek** a hitel- és kölcsönnyújtás biztonságára, a törlesztőrészek és a kamatkötelezettségek várható teljesítésére vonatkozóan nyújthat információt.
- De fontos a **meglévő és leendő partnerek** (szállítók, vevők stb.) számára is, hogy a kapcsolat biztonságosnak és tartósnak minősíthető-e.
- A **munkavállalók**, akik igénylik munkahelyük és jövedelmük biztonságának ismeretét, szintén megismerhetik a beszámoló adatait.

A **beszámolót az üzleti év zárását követően kell elkészíteni**, és a fordulónapot követő 150 napon belül letétbe kell helyezni, illetve közzé kell tenni.

A beszámoló a cég paramétereitől függően lehet **éves beszámoló**, vagy **egyszerűsített éves beszámoló**. Az a cég, amelyik anyavállalatnak minősül, összevont (konszolidált) éves beszámolót és összevont (konszolidált) üzleti jelentést is köteles készíteni. Ebben az összes érintett vállalat (anyavállalat, leányvállalat-ok) gazdálkodási adatait egybeszerkesztik. Az egymás közötti üzleti kapcsolatok miatt az adatok egy része megjelenik kettő vagy több vállalatnál is. Ezeket a halmozódásokat ki kell szűrni.

A beszámoló részei

- a mérleg,
- az eredménykimutatás és
- a kiegészítő melléklet.

Ezek közül most a mérleget tárgyaljuk részletesen.

A MÉRLEG LÉNYEGE, SZEREPE

A mérleg a vagyon állapot jellegű kimutatása, amely mindig egy adott időpontra vonatkozik.

Ez az időpont jellemzően december 31 –e, de egyes esetekben évközi mérleg is készíthető. A mérleg adatait hazai pénzben kell kimutatni, ezer forintra kerekítve.

A mérlegkészítés célja, hogy megismerjük a cég vagyoni helyzetét. Mivel a beszámolóval együtt a mérleg egy példányát is letétbe helyezzük a cégbíróságon, így bizonyos feltételek mellett mindenki számára hozzáférhetőek az adatok. Ezzel az összes érintett számára biztosíthatjuk a megtekintést. Természetesen a mérleg adatait a tulajdonosokkal külön is meg kell ismertetni. A mérleg fontos a fejlesztések, beruházások miatt is, hiszen a bankok a hitelbírálat fő szempontjaként a mérlegadatokat, azon belül is a saját tőke nagyságát veszik fokozottan figyelembe.

A mérleg az egyszerűsített éves beszámoló, vagy az éves beszámoló része. Az éves beszámoló mérlege részletesebb, tartalmazza a mérlegfőcsoportokat, csoportokat, mérlegtételeket.

A mérleg tagolása „A”, illetve „B” változat szerint történhet. Az „A” változat az elterjedtebb. A vállalkozó választhat, de ha két egymást követő évben eltérő változat szerint tagolt, akkor meg kell indokolnia – a kiegészítő mellékletben – a váltás okát, és biztosítania kell az összehasonlíthatóságot. Nézzük az „A” és „B” változat közötti alapvető különbségeket.

- Az A változat mérlegszerű, jól elkülönül az eszköz és a forrásoldal. Megjelenik benne a mérlegfőösszeg, vagyis az összes eszköz, illetve az összes forrás.
- A B változat nem tartalmaz mérlegfőösszeget, helyette speciális összegzéseket, összevonásokat alkalmaz, melyek segíthetik a gazdasági elemzést. A bankok a hitelkérelmek benyújtásakor általában ezt a mérlegformát kérik a vállalkozásoktól.
- A B-nél a források sorrendje eltérő, azokat lejáratú idő (esedékesség) szerint sorolja fel. Elől vannak a kötelezettségek, azon belül a rövid majd a hosszú lejáratúak, ezután a céltartalékok és a végén a lejárat nélküli saját tőke található.

A mérleg tehát összesen négy változatban készülhet:

- Egyszerűsített éves beszámoló mérlege A változatban
- Egyszerűsített éves beszámoló mérlege B változatban
- Éves beszámoló mérlege A változatban
- Éves beszámoló mérlege B változatban

A mérleg egyes sorai tartalmazzák az adatokat a tárgyévre és a tárgyévet megelőző évre, külön oszlopban kell feltüntetni az esetleges korrekciókat.

Az egyes mérlegtételeket – meghatározott esetekben – csoportonként összesíthetjük, és úgy is megjeleníthetjük a mérlegben. Az összevonás nem érintheti a kapcsolt vállalkozásokkal összefüggő tételeket. Nem kell a mérlegben feltüntetni azon arab számmal jelzett tételeket, amelyeknél sem az előző üzleti évre, sem a tárgyévre vonatkozóan nem szerepel adat.

A MÉRLEGADATOKBÓL LEVONHATÓ KÖVETKEZTETÉSEK

A mérlegben szereplő adatok segítségével megvizsgálhatjuk a vállalatok pénzügyi teljesítményét, a vagyon szerkezetét, vagy a vállalat hosszú távú eladósodottságát, rövid távú likviditási helyzetét, jövedelmezőségét.

A mérleg egy állapotot tükröz, de értékelésekor mindenképpen a változásokat kell megvizsgálni. A mérleg adatait mindig a saját vállalkozásunk lehetőségeihez, előző évi adataihoz hasonlítsuk. A vagyon nagysága, szerkezete minden cégnél eltérő, számunkra az a lényeg, hogy a mi cégünk hogyan fejlődik. Nem érdemes két vállalkozás vagyonát, annak szerkezetét összehasonlítani, még akkor is csak óvatosan, ha hasonló a tevékenységi körök és méretük.

1. Mérlegfőösszeg

Az összes eszköz, illetve forrás értéke a mérlegfőösszeg. Ez mutatja meg a vállalkozás vagyonának nagyságát, a vállalkozás méreteit. De önmagában ez a szám nem mond el mindent. Vannak olyan cégek, amelyeknek a vagyona viszonylag kicsi, mégis nagyvállalatnak számítanak. Például általában a szolgáltatások alacsonyabb vagyongigényűek, mint a termelés.

Ha a mérlegfőösszeg növekedését tapasztaljuk az előző időszakhoz képest, az általában kedvező, hiszen gyarapodott a vagyonunk. A vagyon értékének változatlansága rövidtávon elfogadható, de hosszú távon a fejlesztés hiányát jelentheti. Ennek oka lehet, hogy nincs nyereség, vagy a nyereséget teljes egészében kiveszik a tulajdonosok. Egy dinamikus, fejlődőképes vállalkozásnál hosszú távon a növekedés az elfogadott.

A vagyon csökkenése általában negatív jelenség, a romló gazdálkodás jele lehet. Ha többéves tendenciáról van szó, akkor mindenképpen azt jelenti, hogy feléljük a meglévő vagyonunkat, át kell gondolni tevékenységünket, gazdálkodásunkat.

2. Az eszközoldal vizsgálata

Az eszközoldalon érdemes megvizsgálni, hogy az összvagyonhoz képest mekkora befektetett-, illetve forgóeszközök értéke.

Ez az arány tevékenységenként eltérő. Vannak olyan tevékenységi körök, amelyek befektetett eszköz-igénye magas, ilyen a gépipar, az autógyártás. Vannak viszont olyan cégek, amelyeknek jóval magasabb a forgóeszköz-igénye. Ide sorolható a kereskedelem is.

Az immateriális javak magas értéke jelentheti a komoly szellemi tőke jelenlétét, a cégérték jelentős növekedését, vagy éppen azt, hogy a vállalkozás a legtöbb eszközét nem megvette, hanem bérlti (ez elég ritka).

A forgóeszközök közül az első a készletek értéke, illetve aránya a forgóeszközökön belül.

Mint már említettük a készleteken belül az áruk nagy részaránya a kereskedelmi tevékenységre jellemző. De itt is több információt mond el a gazdálkodásról, ha a változást vizsgáljuk. Ha egy kereskedelmi vállalat készletei jelentősen megemelkednek az előző évekhez képest úgy, hogy nem volt bolthálózat-fejlesztés, akkor érdemes a készletgazdálkodás hatékonyságát is elemezni. Az ilyen készletnövekedés oka általában az elfekvő (inkurrens) készletek megnövekedése, a rossz beszerzési politika.

A termelő vállalatok készletei arányaiban nem olyan súlyúak, mert a cég fő feladata nem az áruértékesítés, hanem a gyártás.

A követelések közül az áruszállításból és szolgáltatásból eredő követelések értéke jelezheti a vevőink megbízhatóságát, fizetési morálját. Ha a vevőállomány értékét az árbevételhez viszonyítva vizsgáljuk, akkor tudhatjuk meg, hogy a vevőink mennyire megbízhatók. Ha túl magas ez az arány, érdemes felülvizsgálni vevő körünket.

3. A forrásoldal vizsgálata

A legfontosabb a saját forrás – saját tőke és a céltartalékok együtt – és az idegen forrás – kötelezettségek – összevetése. A saját, illetve idegen tőke összes forráson belüli arányára nincs általánosan elfogadott jó, vagy rossz érték. A hazai vállalkozásoknál jellemző, hogy a saját tőke aránya meghaladja az 50%-ot, de például egy banknál ennél jóval alacsonyabb érték is elfogadható.

Általánosságban elmondhatjuk – főként egy most induló cégnél –, hogy minél nagyobb a befektetett eszközök aránya a vállalkozáson belül, annál nagyobb az esélye annak, hogy magasabb az idegen tőkerész. Azonban a túl magas idegen forrás eladósodást jelent és veszélybe sodorhatja a vállalat önállóságát. A magas külső forrás rendszerint nagyobb kamatterhekkel jár, tehát a nyereség is veszélybe kerülhet.

A saját tőkén belül a jegyzett tőke – esetleg a jegyzett, be nem fizetett tőke – és a tőketartalék együttesen jelzi a tulajdonosok által rendelkezésre bocsátott vagyon nagyságát. Ha megvizsgáljuk a tulajdonosok által rendelkezésre bocsátott vagyon és a teljes saját tőke arányát, megtudhatjuk, hogyan gyarapodott a cég.

A vagyongyarapodás működés közbeni forrása a nyereség. Ezért is vizsgáljuk az eredménytartalék és a mérleg szerinti eredmény értékét, amelyekből a tárgyév és az előző évek eredményességére lehet következtetni. Megtudhatjuk, képződött-e nyereség, és mekkora összeg maradt a vállalkozásban.

A kötelezettségek közül érdemes különválasztani a hosszú és rövidelejáratú kötelezettségeket. A hosszú lejáratú kötelezettségek elsősorban beruházási célúak, és a hosszú távú fejlődést szolgálják, míg a rövid lejáratú kötelezettségek jellemzően a napi működéshez és a forgóeszköz finanszírozáshoz kapcsolódnak. A vizsgálat során érdemes a kötelezettségeket is az összvagyonhoz, illetve a saját tőkéhez viszonyítani. A hosszú lejáratú kötelezettségek viszonylag alacsony aránya, illetve az arány csökkenése kedvező, mert ezzel a cég függetlensége nő. A rövid lejáratú kötelezettségek aránya főként a szállítók felé történő eladósodottságot jelzi.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Válaszoljon röviden az alábbi kérdésekre!

Miért van szükség számviteli rendszerre?

Melyek a legfontosabb szabályozók, ami alapján ki kell alakítani a számviteli rendszert?

Mi a beszámoló, és mi a célja?

Melyek a beszámoló részei?

2. feladat

Sorolja fel, kinek adhat információt a beszámoló!

3. feladat

Döntse el az alábbi állításokról, hogy igaz, vagy hamis! Döntését írja az állítás után és indokolja!

A mérleg a vagyon állapot jellegű kimutatása, amely a tárgyévi időszak adatait mutatja be.

A mérleg egy példányát letétbe kell helyezni a cégbíróságon.

A mérleget a tulajdonosoknak külön meg kell ismernie és el kell fogadnia.

A mérleg a hitelbírálat egyik fontos alapja.

Az éves beszámoló mérlege részletesebb, mint az egyszerűsített éves beszámolóé.

A mérleg "A" változata mérlegszerű, kétoldalas.

A bankok a hitelkérelmek benyújtásakor általában a "B" változatú mérlegformát kérik a vállalkozásoktól.

A mérleg összesen két változatban készülhet.

A mérleg egyes sorai az adatokat csak a tárgyévre tartalmazzák.

Egyes arab számmal jelölt tételeket ki lehet hagyni a mérlegből.

4. feladat

Párosítsa össze a mérlegfőösszegre vonatkozó megállapításokat, és az összetartozó párokat kösse össze egy vonallal!

mérlegfőösszeg.	Azt jelenti, hogy az előző időszakhoz képest gyarapodott a vagyonunk.
a mérlegfőösszeg növekedése	Általában negatív jelenség, a romló gazdálkodás, a vagyon felélésének jele lehet.
a vagyon csökkenése	Az összes eszköz, illetve forrás értéke, megmutatja a vállalkozás vagyonának nagyságát.

5. feladat

Írja le röviden, miért fontosak, mire világítanak rá a felsorolt eszközoldali vizsgálatok!

Az összvagyonhoz képest mekkora befektetett-, illetve forgóeszközök értéke:

<hr/> <hr/> <hr/>

Az immateriális javak aránya az eszközökön belül:

<hr/> <hr/> <hr/>

A készletek belső arányai:

<hr/> <hr/> <hr/>

Az áruszállításból és szolgáltatásból eredő követelések értéke:

6. feladat

Állapítsa meg, hogy az alábbi problémákat, helyzeteket a forrásoldal melyik tételének vizsgálatából tudhatjuk meg! Megállapítását írja a keretbe!

Túl magas az idegen forrás a vállalkozás vagyonában:

A tulajdonosok összesen 8 430 000 Ft vagyont bocsátottak a cég rendelkezésére, amit be is jegyeztettek a cégbíróságon.

A vállalkozás egy éven belül alakult, mert még a tulajdonosok nem bocsátották a cég rendelkezésére a teljes alapítói vagyont:

Működés közben alaptőke emelést hajtott végre a cég:

A cég nyereséges és a nyereség egy részét benntartják fejlesztésekre, így a cég gyarapodik:

A VÁLLALKOZÁSOK VAGYONA, A VAGYONMÉRLEG

A vállalkozás előtérbe helyezi a hosszú távú fejlődést, amit hosszú lejáratú hitellel is megtámogat:

A cég jelentős tartozásokat halmozott fel a szállítók felé, illetve magas a rövid lejáratú hiteltartozása:

Megoldások

1. feladat

A számviteli rendszer segít nyomon követni a vállalkozás bevételeit, kiadásait, a költségek és az árbevétel alakulását, valamint a vagyoni helyzet változásait.

A számviteli rendszert a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, és a Magyar Nemzeti Számviteli Standardok útmutatásai alapján kell kialakítani.

A beszámoló a vállalkozások számviteli rendszerének egyik fontos eleme, aminek célja megbízható és valós kép biztosítása a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.

A beszámoló részei:

- a mérleg,
- az eredménykimutatás és
- a kiegészítő melléklet.

2. feladat

- tulajdonosoknak
- potenciális befektetőknek
- cégvezetésnek
- hitelezőknek
- meglévő és leendő partnereknek
- a cég alkalmazottainak

3. feladat

A mérleg a vagyon állapot jellegű kimutatása, amely a tárgyévi időszak adatait mutatja be.

Hamis, mert az állapot jelleg azt jelenti, hogy egy konkrét időpontot mutat be, mintegy lefényképezve az akkori állapotot. Ezt az időpontot nevezzük mérleg fordulónapnak.

A mérleg egy példányát letétbe kell helyezni a cégbíróságon.

Igaz. Ezzel eleget teszünk törvényi kötelezettségünknek és segítjük az érintettek tájékozódását.

A mérleget a tulajdonosoknak külön meg kell ismernie és el kell fogadnia.

Igaz. A mérleget és az éves beszámolót a tagok (vállalkozási formától függően) közgyűlésen, taggyűlésen, illetve a tagok gyűlésén fogadják el.

A mérleg a hitelbíráló egyik fontos alapja.

Igaz. A bank többek között ebből ismeri meg a cég vagyoni helyzetét.

Az éves beszámoló mérlege részletesebb, mint az egyszerűsített éves beszámolóé.

Igaz. Egyes tételeket részletesebb bontásban tartalmaz az éves beszámoló.

A mérleg "A" változata mérlegszerű, kétoldalas.

Igaz. Egyik oldalon tartalmazza az eszközök, másik oldalon a források részletezését és összesítését.

A bankok a hitelkérelmek benyújtásakor általában a "B" változatú mérlegformát kérik a vállalkozásoktól.

Igaz. Ez jobban mutatja a vagyon változásait.

A mérleg összesen két változatban készülhet.

Hamis. Négy változat lehetséges:

- Egyszerűsített éves beszámoló mérlege A változatban
- Egyszerűsített éves beszámoló mérlege B változatban
- Éves beszámoló mérlege A változatban
- Éves beszámoló mérlege B változatban

A mérleg egyes sorai az adatokat csak a tárgyévre tartalmazzák.

Hamis. A mérlegben a tárgyév és az előző év adatai szerepelnek azért, hogy látható legyen a változás.

Egyes arab számmal jelölt tételeket ki lehet hagyni a mérlegből.

Igaz. Olyan tételeket lehet kihagyni, amelyeknél sem a tárgyévben, sem az előző évben nem szerepelt adat.

4. feladat

A helyes párok:

mérlegfőösszeg.	Az összes eszköz, illetve forrás értéke, megmutatja a vállalkozás vagyonának nagyságát.
a mérlegfőösszeg növekedése	Azt jelenti, hogy az előző időszakhoz képest gyarapodott a vagyonunk.
a vagyon csökkenése	Általában negatív jelenség, a romló gazdálkodás, a vagyon felélésének jele lehet.

5. feladat

Az összvagyonhoz képest mekkora befektetett-, illetve forgóeszközök értéke:

- Elsősorban a tevékenységre utal, mert például egy kereskedőnél jóval kisebb a befektetett eszközök aránya, mint egy gépgyárnál.

Az immateriális javak aránya az eszközökön belül:

- Például utalhat arra, hogy az eszközök nagy részét nem veszi meg a cég, hanem bérl.

A készletek belső arányai:

- A kereskedőknél az áruk értéke magasabb, a termelőknél a félkész-, kész- és befejezetlen termékeké, egyes szolgáltatásoknál – mint például fodrász, kozmetikus – az anyagok aránya nagyobb, mert egyéb készletet nem, vagy nagyon kis értékben tartanak.

Az áruszállításból és szolgáltatásból eredő követelések értéke:

- A vevőink megbízhatatlanok, vagy túl hosszú fizetési határidőt engedtünk nekik.

6. feladat

Túl magas az idegen forrás a vállalkozás vagyonában:

- Saját forrás – idegen forrás aránya.

A tulajdonosok összesen 8 430 000 Ft vagyont bocsátottak a cég rendelkezésére, amit be is jegyeztettek a cégbíróságon.

- Jegyzett tőke

A vállalkozás egy éven belül alakult, mert még a tulajdonosok nem bocsátották a cég rendelkezésére a teljes alapítói vagyont:

- Jegyzett, de még be nem fizetett tőke

Működés közben alaptőke emelést hajtott végre a cég:

- A jegyzett tőke tárgyévi és előző évi összevetése

A cég nyereséges és a nyereség egy részét benntartják fejlesztésekre, így a cég gyarapodik:

- eredménytartalék, mérleg szerinti eredmény

A vállalkozás előtérbe helyezi a hosszú távú fejlődést, amit hosszú lejáratú hitellel is megtámogat:

- Hosszú lejáratú kötelezettségek aránya a kötelezettségeken, illetve az összvagyonon belül.

A cég jelentős tartozásokat halmozott fel a szállítók felé, illetve magas a rövid lejáratú hiteltartozása:

- A rövid lejáratú kötelezettségek aránya a kötelezettségeken, illetve azösszvagyonon belül.

MUNKANYELV

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Írja le, Ön szerint miért fontos az egyes érintetteknek a beszámoló megismerése!
tulajdonosoknak

potenciális befektetőknek

hitelezőknek

2. feladat

Sorolja fel, melyek a mérleg legfontosabb vizsgálati területei!

3. feladat

Tanulmányozza át az alábbi mérleget, ami egy kereskedelmi vállalkozásé, majd válaszoljon a feltett kérdésekre, illetve végezze el a megadott feladatokat!

Mérleg 2010. január 1-2010. december 31. közötti időszakra (adatok ezer Ft-ban)		
tétel megnevezése	2009.	2010.
Eszközök (aktívák)		
A. Befektetett eszközök		
<i>I. Immateriális javak</i>		
1. Szellemi termékek	0	0
<i>II. Tárgyi eszközök</i>		
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	1 700	1 700
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek	2 460	3 988
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	340	280
4. Beruházások, felújítások	840	0
<i>III. Befektetett pénzügyi eszközök</i>		
0	0	0
B. Forgóeszközök		
<i>I.</i>		
3 200	3 200	3 450
1. Anyagok	1 145	885
2. Áruk		2 565
<i>II. Követelések</i>		
674	674	389
1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	534	389
2. Egyéb követelések	140	0
<i>III. Értékpapírok</i>		
850	850	850
1. Saját részvények, saját üzletrészek	850	850
2. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	312	208
<i>IV. Pénzeszközök</i>		
544	544	685
1. Pénztár, csekkek	544	685
2. Bankbetétek	1 800	2 100
C. Aktív időbeli elhatárolások		
300	300	250
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása	300	250
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	390	210
Eszközök összesen		
Források (passzívák)		
D.		
10 980	10 980	11 150
<i>I. Jegyzett tőke</i>		
5 000	5 000	5 000
<i>II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)</i>		
0	0	0
<i>III. Tőketartalék</i>		
800	800	800
<i>IV. Eredménytartalék</i>		
2 800	2 800	4 100
<i>V. Lekötött tartalék</i>		
1 500	1 500	0
<i>VI. Értékelési tartalék</i>		
0	0	0
<i>VII. Mérleg szerinti eredmény</i>		
1 600	1 600	1 250
E. Céltartalékok		
0	0	0
F.		
<i>I. Hátrasorolt kötelezettségek</i>		
0	0	0
<i>II. Hosszú lejáratú kötelezettségek</i>		
1. Beruházási és fejlesztési hitelek		
<i>III. Rövid lejáratú kötelezettségek</i>		
0	0	800
1. Rövid lejáratú hitelek	0	800
150	150	200
2. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból	150	200
G. Passzív időbeli elhatárolások		
110	110	155
30	30	35
1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása	30	35
80	80	120
2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	80	120
Források összesen		

8. ábra. Mérleg

Milyen hibát talál a mérleg címsorában?

<hr/> <hr/>

Milyen változatú a mérleg, miből állapítható ez meg?

<hr/> <hr/>

Helyes-e, hogy nem szerepel minden arab számmal jelölt sor a mérlegben, amit a mérlegsémában láthattunk?

<hr/> <hr/>

Szükséges-e az immateriális javakon belül feltüntetni a szellemi termékek sort?

<hr/> <hr/>

Töltse ki a táblázat szürke, üresen hagyott celláit! Az ehhez szükséges mellékszámításokat írja le!

Az egyéb berendezések, felszerelések, járművek értéke csökkent a tárgyévra, pedig a cég nem adott el egy eszközt sem közülük. Nézzon utána, hogyan lehetséges ez?

Vizsgálja meg, hogy 2010-ben az összvagyon hány százalékát teszik ki a befektetett eszközök és hány százalékát a forgóeszközök! Számításait és következtetéseit írja le!

Mi a véleménye a készleteken belül az anyagok, illetve az áruk arányáról? Számításait és következtetéseit írja le!

Keressen példákat arra, miből származhat egyéb követelése a cégnek!

Mi a lényege a "saját részvények, saját üzletrészek sornak? Miért szerepelhet itt adat?

Mit jelent a bevételek aktív időbeli elhatárolása?

Megfelelőnek tartja-e a saját tőke- és a kötelezettségek arányát az összvagyonon belül? Számításait és következtetéseit írja le!

Véleménye szerint volt-e alaptőke emelés az elmúlt egy évben a cégnél? Válaszát indokolja!

Mit tudhatunk meg abból, hogy van tőketartalék?

Röviden értékelje a mérleg szerinti eredmény alakulását! Számításait és következtetéseit írja le!

Keressen példákat arra, hogy rövid lejáratú hitelt mire lehet és mire szoktak felvenni egy kereskedelmi vállalkozásnál!

MUNKANYELV

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A beszámoló fontos:

A tulajdonosoknak azért, hogy eldönthessék, befektetésük kezelése érdekeiknek megfelelő-e, azaz a vállalkozás vagyoni helyzete stabil, jövedelemtermelő és osztalékfizető képessége elfogadható.

A potenciális befektetőknek azért, hogy kellően mérlegelhessék befektetési döntéseiket, azok hozamát és kockázatát.

A hitelezőknek azért, hogy a hitel- és kölcsönnyújtás biztonságára, a törlesztő részletek és a kamatkötelezettségek várható teljesítésére vonatkozóan nyújtson információt.

2. feladat

A mérleg legfontosabb vizsgálati területei:

- mérlegfőösszeg
- eszközök belső arányai
- források belső arányai

3. feladat

A mérleg címsora helyesen: Vagyonmérleg 2010. december 31.

A mérleg "A" változatú, mert tartalmazza az eszköz és a forráscsoportokat és a forrásoldal nem a kötelezettségekkel indul.

Igen, helyes, hogy nem szerepel minden arab számmal jelölt sor a mérlegben, amit a mérlegsémában láthattunk. Az az arab számmal jelölt sor, ahol nem szerepel egyik évre sem adat, kihagyható a mérlegből.

Az immateriális javakon belül nem szükséges feltüntetni a szellemi termékek sort éppen az előbbi magyarázatnak megfelelően, hiszen nem szerepel benn érték egyik évre sem.

Mellékszámítások:

- Tárgyi eszközök 2009. = $1700 + 2460 + 340 + 840 = 5340$ ezer Ft
- Tárgyi eszközök 2010. = $1700 + 3988 + 280 = 5968$ ezer Ft
- Befektetett eszközök 2009. = $0 + 5340 + 0 = 5340$ ezer Ft
- Befektetett eszközök 2010. = $0 + 5968 + 0 = 5968$ ezer Ft
- Áruk 2009. = $3200 - 1145 = 2055$ ezer Ft

- Követelések 2010.=389+0=389 ezer Ft
- Értékpapírok 2009.=850+312=1162 ezer Ft
- Értékpapírok 2010.=850+208=1058 ezer Ft
- Pénzeszközök 2009.=544+1800=2344 ezer Ft
- Pénzeszközök 2010.=685+2100=2785 ezer Ft
- Forgóeszközök 2009.=3200+674+1162+2344=7380 ezer Ft
- Forgóeszközök 2010.=3450+389+1058+2785=7682 ezer Ft
- Aktív időbeli elhatárolások 2009.=300+390=690 ezer Ft
- Aktív időbeli elhatárolások 2010.=250+210=460 ezer Ft
- Eszközök 2009.=5340+7380+690=13410 ezer Ft
- Eszközök 2010.=5968+7682+460=14110 ezer Ft
- Összes eszköz=összes forrás tehát:
- Források 2009.=13410 ezer Ft
- Források 2010.=14110 ezer Ft
- Kötelezettségek 2009.=13410-10980-110=2320 ezer Ft
- Kötelezettségek 2010.=14110-11150-155=2805 ezer Ft
- Rövid lejáratú kötelezettségek 2009.=0+150=150 ezer Ft
- Rövid lejáratú kötelezettségek 2010.=800+200=1000 ezer Ft
- Hosszú lejáratú kötelezettségek 2009.=2320-0-150=2170 ezer Ft
- Hosszú lejáratú kötelezettségek 2010.=2805-0-1000=1805 ezer Ft

A táblázat helyesen kitöltve:

Mérleg 2010. december 31. (adatok ezer Ft-ban)		
tétel megnevezése	2009.	2010.
Eszközök (aktívák)		
A. Befektetett eszközök	5 340	5 968
<i>I. Immateriális javak</i>	0	0
1. Szellemi termékek	0	0
<i>II. Tárgyi eszközök</i>	5 340	5 968
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	1 700	1 700
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek	2 460	3 988
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	340	280
4. Beruházások, felújítások	840	0
<i>III. Befektetett pénzügyi eszközök</i>	0	0
B. Forgóeszközök	7 380	7 682
<i>I. Készletek</i>	3 200	3 450
1. Anyagok	1 145	885
2. Árúk	2 055	2 565
<i>II. Követelések</i>	674	389
1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	534	389
2. Egyéb követelések	140	0
<i>III. Értékpapírok</i>	1 162	1 058
1. Saját részvények, saját üzletrészek	850	850
2. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	312	208
<i>IV. Pénzeszközök</i>	2 344	2 785
1. Pénztár, csekkek	544	685
2. Bankbetétek	1 800	2 100
<i>C. Aktív időbeli elhatárolások</i>	690	460
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása	300	250
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	390	210
Eszközök összesen	13 410	14 110
Források (passzívák)		
D. Saját tőke	10 980	11 150
<i>I. Jegyzett tőke</i>	5 000	5 000
<i>II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)</i>	0	0
<i>III. Tőketartalék</i>	800	800
<i>IV. Eredménytartalék</i>	2 800	4 100
<i>V. Lekötött tartalék</i>	1 500	0
<i>VI. Értékelési tartalék</i>	0	0
<i>VII. Mérleg szerinti eredmény</i>	1 600	1 250
E. Céltartalékok	0	0
F. Kötelezettségek	2 320	2 805
<i>I. Hátrasorolt kötelezettségek</i>	0	0
<i>II. Hosszú lejáratú kötelezettségek</i>	2 170	1 805
1. Beruházási és fejlesztési hitelek	2 170	1 805
<i>III. Rövid lejáratú kötelezettségek</i>	150	1 000
1. Rövid lejáratú hitelek	0	800
2. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból	150	200
G. Passzív időbeli elhatárolások	110	155
1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása	30	35
2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	80	120
Források összesen	13 410	14 110

9. ábra. Kitöltött mérleg

4. feladat

- Az összes eszköz, illetve az összes forrás értéke nőtt a vizsgált időszakban. Ez kedvező változás, mert a vagyongyarapodás általában a fejlődés és a hosszú távú eredményesség jele.
- A befektetett eszközök értéknövekedése=5968-5340=628 ezer Ft
- A befektetett eszközök értéke 628 ezer Ft-tal nőtt. Ez a növekedés főként a műszaki gépek, berendezések, járművek növekedésének köszönhető.
- Az egyéb berendezések, felszerelések, járművek értéke csökkent a tárgyévire, pedig a cég nem adott el egy eszközt sem közülük. Ez úgy lehetséges, hogy nem vásároltak és nem helyeztek üzembe új eszközt, és a régiak értékcsökkenése miatt a nyilvántartási érték csökkent. Tehát a mennyiség nem csökkent, csupán az érték.
- A befektetett eszközök és a forgóeszközök aránya az összvagyonhoz 2010-ben:
 Befektetett eszközök aránya= $5340/13410 \cdot 100 = 39,8 \%$
 Forgóeszközök aránya= $5968/14110 \cdot 100 = 42,3 \%$
 A befektetett eszközök az összvagyon 39,8 %-át teszik ki, míg a forgóeszközök a 42,3 %-át. A két csoport aránya nagyjából megegyezik, pedig kereskedelmi vállalatnál a készlet nagysága miatt ez az arány jobban eltolódik a forgóeszközök felé.
- A készleteken belül az anyagok, illetve az áruk aránya:
 Anyagok aránya 2009.= $1145/3200 \cdot 100 = 35,8 \%$
 Áruk aránya 2009.= $2055/3200 \cdot 100 = 64,2 \%$
 Anyagok aránya 2010.= $885/3450 \cdot 100 = 25,7 \%$
 áruk aránya 2010.= $2565/3450 \cdot 100 = 74,3 \%$
 Az áruk aránya magasabb, mint az anyagoké, és ez az aránykülönbség tovább erősödött a tárgyévire. A kereskedelemben az anyagok nagy része csomagoló anyag, ezért kissé magasnak tartom az anyagok értékét, főként a bázis évben. Felesleges ennyit készleten tartani.
- Egyéb követelés keletkezhet például a saját dolgozók felé, akik személyi kölcsönt, vagy munkabér előleget kaptak.
- A saját részvény, saját üzletrész azt jelenti, hogy a cég vette meg valamelyik tag tulajdonrészét. Ezért szerepelhet itt adat
- A bevételek aktív időbeli elhatárolása azt jelenti, hogy olyan bevételünk keletkezett, amit már bevételként figyelembe vettünk, a tárgyévire, de csak a következő év elején fog befolyjni az összeg. Ilyen lehet például a decemberi bérleti díj, ha azt valamilyen oknál fogva utólag kapjuk meg, de decemberre már bevételként megjelenítjük. .
- A saját tőke- és a kötelezettségek aránya az összvagyonon belül:
 Saját tőke aránya 2009.= $10980/13410 \cdot 100 = 81,9 \%$
 Saját tőke aránya 2010.= $11150/14110 \cdot 100 = 79,0 \%$
 Kötelezettségek aránya 2009.= $2320/13410 \cdot 100 = 17,3 \%$
 Kötelezettségek aránya 2010.= $2805/14110 \cdot 100 = 19,9 \%$
 A saját tőke aránya mindkét évben 80 % körül mozog. Ez az arány igen kedvező. Nincs eladósodva a cég, ami azt jelenti, hogy megőrizte önállóságát, és a törlesztés és a kamatterhek sem terhelik meg túlságosan a céget.

- Az elmúlt egy évben a cégnél nem volt tőkeemelés, mert a jegyzett tőke értéke nem változott.
- A tőketartalék olyan tőkerész, amelyet a tulajdonosok tartósan a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak úgy, hogy azt a cégbíróságon nem jegyeztetik be. Ez akkor alkalmazott megoldás, ha a tulajdonosok a cég részére úgy akarnak pénzt juttatni, hogy az ne képezze az alaptőke részét, elvileg kivethető legyen.
- A mérleg szerinti eredmény alakulása:
 $1250 - 1600 = -350$ ezer Ft
 $1250 / 1600 * 100 = 78,1$ % csökkenés: $100 - 78,1 = 21,9$ %
A mérleg szerinti eredmény 2010-ben 2009-hez képest 350 ezer Ft-tal, azaz 21,9 %-kal csökkent. Ez nem kedvező, érdemes megvizsgálni az okát. A mérlegből csupán annyi következtetést vonhatunk le, hogy jelentősen nőtt a műszaki gépek, berendezések, felszerelések értéke és kisebb mértékben a készleteké. Ez a két tényező növelhette az adott év költségeit, de pontosabb magyarázatot az eredménykimutatásból adhatnánk.
- A rövid lejáratú hitel lehetséges célja egy kereskedelmi vállalkozásnál:
 - készletfinanszírozás
 - likviditási problémák áthidalása
 - kisebb értékű eszközbeszerzés, stb.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Horváthné – Stágelné: Kereskedelmi és vállalkozási ismeretek Műszaki Kiadó 2004.

Bognár Zsoltné: Vállalkozások II. Műszaki Kiadó 2010.

IV./2006. évi törvény a gazdasági társaságokról

C/2000. évi törvény a számvitelről.

www.magyarorszag.hu

Bognár Zsoltné: Vállalkozások II. Műszaki Kiadó 2010.

A haszonélvező nem tulajdonosa az ingatlanok vagy ingóságoknak, de azt birtokolhatja, használhatja és a használatból eredő hasznokat élvezheti. A tulajdonosnak nincs joga a birtokláshoz, a használatához és a hasznok begyűjtéséhez, kivéve, ha azt a haszonélvező átengedi számára.

A szolgalmi jog egy eszköz meghatározott célú használatához biztosít jogot. Például ha egy telken van egy utcafronti és egy belsőportás ház két tulajdonossal, akkor az első tulajdonos köteles biztosítani az átjárást a hátsó házhoz.

<http://www.aktivitas.eoldal.hu/fotoalbum/kep/uzleti-kepek/7>

http://www.c6.hu/c6-java/tartalmi.da?method=cikk&d_id=196

Kapcsolt vállalkozásnak számít a leányvállalat, a közös vezetésű vállalkozás és a társult vállalkozás.

http://www.nlcafe.hu/szabadido/20081007/london_legcsabitobb_aruhazai_-_51_tipp/

http://www.dunatv.hu/gazdasag/eva_szabalyok.html

www.tvk.hu

www.elmu.hu

Az internetes oldalak 2010.07.01. és 2010. 07.20. közötti állapotban kerültek felhasználásra

A(z) 0001–06 modul 012–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
52 341 01 0000 00 00	Autó- és motorkerékpár-kereskedő
51 213 01 0010 51 01	Eseményrögzítő
51 213 01 0010 51 02	Filmlaboráns
55 345 01 0010 55 01	Európai uniós üzleti szakügyintéző
55 345 01 0010 55 02	Kereskedelmi szakmenedzser
55 345 01 0010 55 03	Kis- és középvállalkozási menedzser
55 345 01 0010 55 04	Külgazdasági üzletkötő
55 345 01 0010 55 05	Nemzetközi szállítmányozási és logisztikai szakügyintéző
55 345 01 0010 55 06	Reklámszervező szakmenedzser
55 345 01 0010 55 07	Üzleti szakmenedzser
52 341 05 1000 00 00	Kereskedő
52 341 05 0100 52 01	Bútor- és lakástextil-kereskedő
52 341 05 0100 52 02	Élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő
52 341 05 0100 52 03	Ruházati kereskedő
52 341 07 0000 00 00	Kultúrcikk-kereskedő
54 341 01 0000 00 00	Külkereskedelmi üzletkötő
52 725 01 0000 00 00	Látszerész és fotócikk-kereskedő
33 341 03 0010 33 01	Építőanyag-kereskedő
33 341 03 0010 33 02	Épületgépészeti anyag- és alkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 03	Járműalkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 04	Villamossági anyag- és alkatrész-kereskedő
51 341 01 0000 00 00	Műszakicikk-kereskedő
51 341 02 0000 00 00	Régiségkereskedő
31 341 04 0000 00 00	Vegyesiparcikk-kereskedő
31 341 04 0100 31 01	Agrokémiai és növényvédelmi kereskedő
31 341 04 0100 31 02	Gyógynövénykereskedő
31 341 04 0100 31 03	Piaci, vásári kereskedő
31 341 04 0100 31 04	Sportszer- és játékkereskedő
33 215 02 0000 00 00	Virágkötő, -berendező, virágkereskedő
33 215 02 0100 33 01	Virágdekoratőr
33 215 02 0100 33 02	Virágkereskedő

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

20 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató